

portuur

Anti-pestprotocol



Inleiding

Binnen Portuur besteden wij op onze scholen structureel aandacht aan veiligheid, respect en positieve omgangsvormen. Iedere leerling moet zich welkom en veilig voelen, ongeacht achtergrond, taal, cultuur of schoolniveau. Pesten en ander ongewenst gedrag beïnvloeden het welzijn, zelfvertrouwen en de ontwikkeling van leerlingen sterk. Daarom hechten wij aan een schoolomgeving waarin veiligheid en respect de basis vormen.

Preventie van pestgedrag is een vast en zichtbaar onderdeel van ons beleid en krijgt structureel aandacht binnen het mentoraat, de burgerschapsvorming en schoolbrede activiteiten.

Op onze scholen vinden wij het belangrijk dat leerlingen zich veilig en gezien voelen en zichzelf kunnen zijn. Zowel leerlingen als medewerkers tonen respect, erkennen en waarderen verschillen, en iedereen krijgt de ruimte om gehoord te worden en zijn of haar mening te uiten.

Wij nemen pestgedrag uiterst serieus en hanteren een helder protocol om snel, zorgvuldig en effectief op te treden. Dit protocol is gebaseerd op de volgende sleutelwoorden:

- **Zichtbaarheid:** alert zijn op signalen van pesten en zorgen dat iedereen weet waar ze terecht kunnen.
- **Grenzen stellen:** duidelijk maken welk gedrag niet wordt geaccepteerd.
- **Duidelijke lijnen:** een vast stappenplan, zodat iedereen weet wat er gebeurt bij een melding.
- **Communicatie-confrontatie:** het gesprek aangaan, ook als dat lastig is.
- **Gemaakte afspraken opvolgen:** voortgang bewaken en ingrijpen als afspraken niet worden nagekomen.

In dit protocol beschrijven wij hoe wij pesten voorkomen, signaleren en aanpakken. Ons doel is om samen met leerlingen, ouder(s)/verzorger(s) en medewerkers een schoolcultuur te bouwen waarin iedereen zich veilig, gehoord en gewaardeerd voelt.

1 Preventie in het mentoraat, burgerschapsvorming en schoolbrede activiteiten

Preventie in het mentoraat | samen groeien als groep

De mentor speelt een sleutelrol in het creëren van een veilige en ondersteunende sfeer. Tijdens Stamtijd is er structureel aandacht voor groepsvorming en sociale veiligheid.

Leerlingen leren onder andere:

- Respectvol met elkaar omgaan.
- Hun grenzen herkennen en aangeven.
- Samenwerken en conflicten op een positieve manier oplossen.

Mentoren zijn alert op signalen van onveiligheid, zoals spanningen in een groep, uitsluiting of teruggetrokken gedrag. We wachten niet af, maar gaan actief in gesprek met leerlingen.

Hulp vragen is normaal

Leerlingen weten dat ze niet alleen staan als zij signalen van pestgedrag ervaren op school. Zij kunnen altijd terecht bij:

- de mentor
- de teamexpert ondersteuning
- de medewerker van het werkleercentrum / Pluspunt
- de conciërge

Samen dragen leerlingen, ouder(s)/verzorger(s) en medewerkers verantwoordelijkheid voor een veilige school.

Preventie binnen vakken

Ook binnen verschillende vakken wordt aandacht besteed aan de preventie van pesten, onder andere binnen het basisvaardigheden burgerschap en tijdens de lessen van Sport & Bewegen.

Burgerschap basisvaardigheden

In de lessen burgerschap besteden wij aandacht aan:

- Respect, gelijkwaardigheid en inclusie.
- Omgang met verschillen.
- Reflectie op eigen gedrag en keuzes.

Leerlingen oefenen:

- Samenwerken, je mening vormen en naar elkaar luisteren.
- Gevoelens uiten en conflicten op een respectvolle manier oplossen.
- Opkomen voor zichzelf én anderen en bijdragen aan een veilige school.

Daarnaast bespreken wij actuele thema's uit de leefwereld van leerlingen, zoals groepsdruk, online identiteit en persoonlijke verantwoordelijkheid.

Rots & Water

Daarnaast gebruiken wij de methode Rots & Water om leerlingen te ondersteunen bij:

- Het ontwikkelen van zelfvertrouwen.
- Stevig in hun schoenen staan.
- Grenzen herkennen en aangeven.
- Respectvol omgaan met anderen.

Op het Assink lyceum wordt Rots & Water aangeboden binnen de lessen Sport & Bewegen.

Soms vraagt een situatie om extra begeleiding, bijvoorbeeld bij complexe groepsdynamiek of persoonlijke omstandigheden. Dan bieden wij extra gesprekken of ondersteuning, altijd in overleg met leerling en ouder(s)/verzorger(s).

No Blame-methode

Waar mogelijk zetten wij de No Blame-methode in. Deze richt zich niet op schuld, maar op het gezamenlijk oplossen van problemen en het herstellen van relaties. Leerlingen worden actief betrokken bij het vinden van oplossingen en het verbeteren van de groepssfeer. Zie bijlage 1 voor meer informatie.

Jaarlijkse schoolbrede aandacht

Elk schooljaar besteden we extra aandacht aan pesten, bijvoorbeeld tijdens de Week Tegen Pesten, speciale mentoractiviteiten en gastlessen.

We herhalen afspraken over respectvol gedrag of stellen deze samen opnieuw op, zodat iedereen zich gehoord voelt en weet wat verwacht wordt. Ook ouder(s)/verzorger(s) worden actief geïnformeerd over ons beleid en onze aanpak.

Wanneer ondanks preventieve maatregelen pestgedrag voorkomt, treedt het anti-pestprotocol in werking.

Op deze manier vormen preventie en interventie één doorlopende lijn, gericht op een veilige en respectvolle leeromgeving waarin alle leerlingen zich gehoord voelen en zich optimaal kunnen ontwikkelen.

In het volgende hoofdstuk staat het stappenplan beschreven, waarin staat beschreven welke stappen in werking treden bij het signaleren van pestgedrag.

2 Stappenplan Anti-pestprotocol

1. Melding

- De leerling en/of ouder(s)/verzorger(s) wordt gevraagd het incident puntsgewijs te beschrijven en te mailen naar: pestenassink@portuur.nl.
- De melding komt binnen bij de schoolexpert ondersteuning.

2. Dossieropbouw

- Elke casus wordt toegewezen aan één of twee leden van de werkgroep (teamexpert ondersteuning en teamexpert organisatie van het betreffende onderwijsteam).
- Er wordt een dossier aangemaakt waarin alle stappen worden vastgelegd.

3. Intern onderzoek

- De werkgroep doet intern onderzoek naar de melding.
- Zij verzamelen informatie bij betrokkenen en eventuele getuigen.

4. Gesprek met het slachtoffer

- Er vindt een persoonlijk gesprek plaats met het slachtoffer.
- Het slachtoffer krijgt ruimte om zijn/haar verhaal te doen en wensen te uiten.

5. Gesprek met de pester(s)

- De pester(s) worden uitgenodigd voor een gesprek.
- De ernst van het gedrag wordt besproken en grenzen worden duidelijk gesteld.

6. Mediationgesprek

- Er volgt een bemiddelingsgesprek tussen slachtoffer en pester(s).
- Doel: gezamenlijke afspraken maken, gericht op herstel en een positieve toekomst (de focus ligt op vooruitkijken, niet op het verleden).
- De werkgroep bepaalt na afloop van het mediationgesprek of:
 - een waarschuwing voldoende is;
 - opvolggesprekken (zie stap 7) noodzakelijk zijn, waarbij de casus een jaar lang wordt gevolgd.

7. Opvolggesprekken

- Gedurende 3 weken: wekelijks kort opvolggesprek in dezelfde samenstelling.
- Na 3 maanden: evaluatiegesprek.
- Indien nodig: bij signalen of geruchten van terugval, opnieuw 3 weken wekelijkse gesprekken.
- Na een half jaar: tussentijdse evaluatie.
- Na een jaar: afrondend gesprek en afsluiting van het dossier.

8. Terugvalpreventie

- Door deze structurele aanpak wordt terugval zoveel mogelijk voorkomen.
- Indien nodig worden aanvullende maatregelen genomen.

Contact & Vertrouwelijkheid

Voor vragen, meldingen of advies:

E-mail: pestenassink@portuur.nl.

Alle meldingen worden vertrouwelijk behandeld.

Samen zorgen we voor een veilige school!

Stichting Portuur – Assink lyceum

4 Handleiding anti-pestprotocol voor intern gebruik

Het anti-pestprotocol is tot stand gekomen na het volgen van een scholing van het Centraal Meldpunt Pesten. De methode wordt inmiddels succesvol gebruikt binnen scholen in zowel Nederland als België.

Algemeen

- Het anti-pestprotocol is onderdeel van het veiligheidsbeleid en is te vinden op Onspect en SharePoint (onder Veiligheid).
- De meeste meldingen kunnen middels het anti-pestprotocol direct worden ingedamd met een heldere waarschuwing aan het eind van stap 6 (mediationgesprek), waarin duidelijk wordt dat school dit gedrag niet accepteert. In een aantal gevallen treedt stap 7 van dit anti-pestprotocol (opvolggesprekken) in werking. Dit wordt bepaald door de werkgroep.
- Het mailadres waarop de meldingen binnenkomen is gekoppeld aan de schoolexpert ondersteuning. Ieder onderwijsteam heeft een werkgroep, bestaande uit de teamexpert ondersteuning en de teamexpert organisatie. Zij registreren de doorgestuurde meldingen voor hun onderwijsteam.
- De gesprekken uit het stappenplan van het anti-pestprotocol vinden (indien mogelijk) altijd ná schooltijd plaats.
- Jaarlijks wordt geëvalueerd hoeveel meldingen per onderwijsteam zijn binnengekomen, hoe de afhandeling heeft plaatsgevonden en waar verbeterpunten liggen voor het volgende schooljaar.
- Het is mogelijk dat ouder(s)/verzorger(s) één van de vertrouwenspersonen (Portuurbreed) voorafgaand aan een melding consulteren. De vertrouwenspersonen wijzen bij pestsituaties ouder(s)/verzorger(s) de weg naar het anti-pestprotocol.

1. Melding

- Ouder(s)/verzorger(s) zullen in eerste instantie veelal bij de mentor hun verhaal doen. We reageren hierbij op dezelfde wijze. De strekking hierbij is dat er empathie getoond wordt. Tevens wijzen we de ouder(s)/verzorger(s) erop dat we pestsituaties heel serieus nemen en dat we het als school daarom belangrijk vinden om de informatie op papier te hebben. Er wordt gevraagd om een melding per mail naar pestenassink@portuur.nl te sturen en hierin minimaal het volgende te beschrijven:
 - Naam kind, klas, locatie.
 - Puntsgewijs de situatie die heeft plaatsgevonden, waarbij ook namen van betrokken leerlingen worden vermeld.
- Een binnengekomen melding wordt binnen drie werkdagen door de schoolexpert ondersteuning beantwoord. Mocht gevraagde informatie missen, dan wordt dit eerst opgevraagd bij de melder. Bij een melding wordt onderstaande mail verstuurd naar de melder.

Beste ...

We hebben uw melding in goede orde ontvangen, dank hiervoor. Ik stuur uw melding door naar de werkgroep anti-pest van het [naam onderwijsteam]. Zij pakken de melding zorgvuldig op volgens het stappenplan anti-pest van het Assink lyceum en nemen contact met u op. De mentor van uw kind en de teamleider zijn ter informatie in de cc van deze mail meegenomen.

Ervan uitgaande u hiermee op dit moment voldoende te hebben geïnformeerd.

Hartelijke groet,

[Naam schoolexpert ondersteuning]

- De schoolexpert ondersteuning registreert de melding in een Excelbestand 'Excellijst meldingen pesten – invullen door SEO en TEO' (in teams HAL – ondersteuningsteam – anti-pest).
- De schoolexpert ondersteuning zet de melding door naar de werkgroep én informeert de mentor en de betreffende teamleider. Ieder onderwijsteam heeft een eigen werkgroep, bestaande uit de teamexpert ondersteuning en de teamexpert organisatie. De werkgroep bepaalt wie van hen casusregisseur wordt voor de betreffende casus. Ook houden zij de mentor, teamleider en de schoolexpert ondersteuning op de hoogte van de voortgang van de melding.

2. Dossieropbouw

- Er wordt door de casusregisseur van het onderwijsteam een dossier aangemaakt (zie 'Excellijst meldingen pesten') waarin alle stappen worden vastgelegd en bijgehouden.
- De teamexpert ondersteuning verwerkt de melding in een nieuw begeleidingsverslag – [Melding pesten datum] en houdt de voortgang bij.

3. Intern onderzoek

- De werkgroep doet zo spoedig mogelijk intern onderzoek naar de melding. Intern onderzoek houdt in dat er navraag gedaan wordt over de situatie bij betrokken collega's. Te denken valt aan de mentor, conciërges, leraren, WLC-medewerkers et cetera.
- De casusregisseur van de werkgroep zoekt contact met de melder om de actuele situatie (proces) te bespreken en aan te geven wat de vervolgstappen zijn. Ouder(s)/verzorger(s) en leerling(en) moeten altijd op de hoogte zijn wat er met de melding gebeurt.
- De casusregisseur houdt de mentor, teamleider en schoolexpert ondersteuning op de hoogte van de ontwikkelingen.

4. Gesprek met het slachtoffer

- Er vindt een persoonlijk gesprek plaats met het slachtoffer. Dit gesprek vindt altijd plaats met de casusregisseur, bij voorkeur aangevuld met de mentor of een ander werkgroeplid.
- Het slachtoffer krijgt ruimte om zijn/haar verhaal te doen en wensen te uiten.
- Mocht de leerling angst hebben om te 'snitchen' of bang zijn dat de situatie verergert, dan zou je een oudere leerling (bijv. via een leerlingenraad) kunnen koppelen aan het slachtoffer.
- De casusregisseur maakt een kort verslag van het gesprek.

5. Gesprek met de pester(s)

- De pester(s) worden uitgenodigd voor een gesprek. Dit gesprek vindt altijd plaats met de casusregisseur, bij voorkeur aangevuld met de mentor of een ander werkgroeplid.
- De ernst van het gedrag wordt besproken en er worden duidelijke grenzen gesteld. De strekking hierbij is altijd: iedereen moet zich veilig voelen op school.
- De ouder(s)/verzorger(s) van de pester(s) worden na afloop van het gesprek telefonisch op de hoogte gesteld. Benoem dat we op school hebben gesproken met hun zoon/dochter over gedrag (niet over pesten!) en hoe we op school met elkaar omgaan.

6. Mediationgesprek

- Er volgt een bemiddelingsgesprek tussen slachtoffer en pester(s), onder begeleiding van minimaal twee personen (casusregisseur en/of een van de andere werkgroepleden en/of de mentoren).
- Geef aan wat het doel van dit gesprek is: samen afspraken maken, gericht op herstel en een positieve toekomst. De focus ligt op vooruitkijken, niet op het verleden!
- Geef aan dat het gesprek over gevoelens en emoties gaat, met als doel dat iedereen zich veilig voelt op school. We onderzoeken samen welk gedrag daarbij past. Iedereen moet met een veilig gevoel naar school kunnen. Welk gedrag hoort hierbij? We spreken met respect voor elkaar.
- Schrijf de afspraken op en laat deze door alle partijen ondertekenen.
- Op basis van de gesprekken en de ernst van de situatie, beslist de werkgroep of een waarschuwing voldoende is of dat er opvolggesprekken (stap 7) plaatsvinden.

7. Opvolggesprekken

- De werkgroep voert regie over de opvolggesprekken. De uitvoering vindt plaats door de casusregisseur, eventueel aangevuld met de mentor.
- De opvolggesprekken zijn als volgt:
 - Gedurende 3 weken: wekelijks kort opvolggesprek in dezelfde samenstelling (max. 15 minuten).
 - Na 3 maanden: evaluatiegesprek.
 - Indien nodig: bij signalen of geruchten van terugval, opnieuw 3 weken wekelijkse gesprekken.
 - Na een half jaar: tussentijdse evaluatie.
 - Na een jaar: afrondend gesprek en afsluiting van het dossier.

- Zet als casusregisseur direct de data in je agenda en in de Excellijst. Op deze manier geef je de leerling(en) het gevoel dat ze worden gezien en beperk je de kans op terugval zoveel mogelijk.

8. Terugvalpreventie

- Door deze structurele en planmatige aanpak wordt terugval zoveel mogelijk voorkomen.
- Indien nodig worden aanvullende maatregelen genomen.
- Let op: als een leerling zich in meerdere lopende casussen bevindt, is het belangrijk om te schakelen met de betreffende leerling en ouder(s)/verzorger(s) en op te schalen waar nodig.

Bijlage 1: No-Blame methode

De No-Blame methode is een oplossingsgerichte manier om pesten aan te pakken zonder schuld of straf. Het richt zich op groepsverantwoordelijkheid, herstel en versterking van positief gedrag.

Stap 1 – Interview met het slachtoffer

Doel: Begrijpen wat het slachtoffer heeft meegemaakt en dit als basis gebruiken voor het groepsgesprek.

- Spreek in een veilige en rustige setting.
- Stel vragen over: Gedachten, gevoelens, gebeurtenissen en gedrag.
- Laat het slachtoffer (eventueel met hulp) het verhaal op papier zetten.
- Focus op gevoelens en beleving, niet op beschuldigingen.
- Werk met vrijheid: het slachtoffer bepaalt wat gedeeld wordt met de groep.

Tip: Werk vanuit de vier dimensies van de Transactionele Analyse (TA): Volwassene, Kritische Ouder, Voedende Ouder, Kind.

Stap 2 – Organiseer een gesprek met betrokken leerlingen

Doel: Groepsdynamiek beïnvloeden en de verantwoordelijkheid delen.

- Nodig 6-8 leerlingen uit: Pestkoppen, meelopers en positieve leerlingen.
- Leg duidelijk uit dat niemand gestraft wordt.
- Focus op het herstellen van de relaties.
- Benoem de veiligheid als prioriteit.
- Introduceer de TA-rollen: Voedende Ouder, Rebelse Kind.
- Benadruk dat iedereen invloed heeft op de groepssfeer.

Stap 3 – Leg het probleem uit zonder oordeel

Doel: Inzicht geven in de ernst zonder te beschuldigen.

- Gebruik (met toestemming) een korte samenvatting of citaat van het slachtoffer.
- Geef geen namen of directe beschuldigingen.
- Leg feiten voor zoals ze zijn beleefd.
- Stel vragen in plaats van aannames.

Voorbeeld: “Een leerling voelt zich niet veilig tijdens de pauze. Wat kunnen wij als groep doen om dat te verbeteren?”

Stap 4 - Benoem gezamenlijke verantwoordelijkheid

Doel: Iedereen ziet zichzelf als onderdeel van de oplossing.

- Benoem hoe iedereen invloed heeft op het groepsgevoel.
- Verwijs naar positief gedrag dat je al gezien hebt.
- Moedig aan om elkaar te ondersteunen en aan te spreken op goede keuzes.

Stap 5 – Vraag de groep om ideeën

Doel: Initiatief en eigenaarschap stimuleren.

- Vraag: “Wat kun jij doen om te zorgen dat iedereen zich veilig voelt?”
- Laat leerlingen reageren vanuit hun Kritische Ouder.
- Sta boosheid of irritatie toe zonder oordeel.
- Zet kritiek om in constructieve tips.
- Vraag toestemming om goede ideeën met het slachtoffer te delen.
- Geef erkenning en positieve feedback.

Let op:

- Er mag geen dwang zijn.
- Leerlingen moeten oprecht zelf willen bijdragen.

Stap 6 – Laat het probleem bij de groep

Doel: Verantwoordelijkheid echt bij de groep leggen.

- Wat kunnen zij samen doen om verandering te realiseren?
- Bespreek de gemaakte afspraken kort met het slachtoffer.
- Spreek je vertrouwen en dankbaarheid uit.
- Blijf beschikbaar als begeleider.

Belangrijk: Rust, duidelijkheid en vertrouwen zijn cruciaal.

Stap 7 – Follow-up na 1 à 2 weken

Doel: Evaluatie en borging van de verandering.

- Voer korte vervolgesprekken met alle betrokken leerlingen.
- Vraag hoe het nu gaat, wat er veranderd is.
- Herinner aan de gemaakte afspraken.
- Informeer ouders van het slachtoffer én betrokken leerlingen.

Extra tips voor de docent

- Benoem kwaliteiten: Onderzoek samen wie welke kwaliteiten heeft om bij te dragen aan een veilige groep.
- Gebruik de 4 dimensies (TA):
 - Kritische Ouder: normen, grenzen, reflectie.
 - Voedende Ouder: zorg, ondersteuning.
 - Volwassene: objectiviteit, analyse.
 - Kind: spontaniteit, emotie.

Voorbeeldvragen

- Wat kun jij doen zodat iedereen zich veilig voelt?
- Wat heb jij nodig om je rol goed te vervullen?
- Wat zie jij dat al goed gaat in de groep?